

increase rather than decrease the total number who get into the system in the first place. In other words: "alternatives" become not true alternatives at all, but new programs which "supplement the existing system or else expand it by attracting new populations." In this expanding system of social control, next to the older, exclusive, coercive, authoritarian total institutions now stand newer inclusive, treatment-oriented, professionally administered, community-based facilities and normatively oriented, self-help organizations such as Alcoholics Anonymous [2; 10; 11].

Literature

1. Goffman E. Behaviour in Public Places. New York, 1963.
2. Davis, Nanette J. and Clarice Stasz. Social Control of Deviance. New York: McGraw-Hill, 1990.
3. Foucault M. Discipline and Punish. New York: Pantheon, 1977.
4. Blomberg, Thomas G. and Stanley Cohen. Punishment and Social Control. New York: Aldine. 1995.
5. Cohen, Stanley. Visions of Control: Crime, Punishment and Classification. Cambridge: Polity, 1985.
6. Durkheim E. The Division of Labor in Society. New York: Free Press, 1933.
7. Gibbs, Jack P. 1989. Control: Sociology's Central Notion. Urbana, IL: University of Illinois Press.
8. Staples, William G. The Culture of Surveillance: Discipline and Social Control in the United States. New York: St. Martin's. History, 1998.
9. Goffman E. Asylums. Garden City; New York, 1961.
10. Horwitz, Allan V. The Logic of Social Control. New York: Plenum, 1989.
11. Innes, Martin. Understanding Social Control. Open University Press, 2003.

POMOC HUMANITARNA JAKO INSTRUMENT POLITYKI UNII EUROPEJSKIEJ W OPARCIU O PRZYKŁAD AKCJI POMOCY HUMANITARNEJ W KOLUMBII

J. Prystrom

Politechnika Białostocka, Białystok, Polska

1. Wstęp

Każdy dzień niesie ze sobą mnóstwo niespodzianek, szczęścia, radości, pomyślnych nowin, lecz także tych smutnych informacji, jak np. wiadomości o ludzkich krzywdach i cierpieniach. Te ostatnie mogą być zarówno wynikiem oddziaływań człowieka np. degradacja środowiska naturalnego, działania wojenne, itp., czy też klęsk żywiołowych, które w ostatnim okresie dość często nawiedzają kulę ziemską i mieszkańców jej zakątków. Przykładem tego mogą być sytuacje w Iraku, Kolumbii, czy też tereny dotknięte tsunami.

Na pomoc ofiarom tych zająć wychodzi Unia Europejska, realizując w ten sposób politykę pomocy humanitarnej.

Celem referatu jest przedstawienie unijnych działań ukierunkowanych na akcje niesienia pomocy humanitarnej oraz efekty tych poczynań. Analizując rezultaty pomocy humanitarnej oparto się na przykładzie akcji pomocy humanitarnej w Iraku, od około 40 lat, wojną domową Kolumbii.

2. Unijna pomoc humanitarna i ECHO

W rozporządzeniu Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 roku założono, iż pomoc humanitarna Wspólnoty miałaby obejmować „*akcje niesienia pomocy, akcje ratunkowe i działania ochronne opierające się na zasadach niedyskryminacji, mające na celu pomoc ludziom w państwach trzecich. Pomoc tą zaadresowano do najbardziej bezbronnych spośród nich, (...) ofiarom klęsk żywiołowych, katastrof wywołanych działalnością człowieka, takich jak wojny i wybuchy walk...*” [1, art. 1]

Unijne akcje pomocy humanitarnej miałyby być prowadzone w okresie czasu, niezbędnym do zaspokojenia potrzeb humanitarnych, mogących powstać na skutek powyższych zająć i sytuacji. Pomoc ta miałaby obejmować również działania ukierunkowane na zapewnienie

pożądanego stanu gotowości czy też na zapobieganie występowaniu klęsk i katastrof.

Za wiodące cele pomocy humanitarnej uznano takie działania, jak: [Ibidem, art. 2]

- 1) ochrona i ratowanie życia ludzkiego w sytuacjach krytycznych i bezpośrednio w ich następstwie oraz podczas klęsk żywiołowych;
- 2) niesienie i udzielanie pomocy oraz wsparcia ludziom narażonym na długotrwałe kryzysy, będące w szczególności rezultatem starć zbrojnych i wojen;
- 3) finansowanie transportu przedmiotów służących do akcji pomocy humanitarnej;
- 4) odbudowa i rekonstrukcja infrastruktury oraz sprzętu, służącego do pomocy humanitarnej;
- 5) reakcje i działania związane z migracją ludności (przesiedleńcy, repatrianci i uchodźcy), będącą skutkiem klęsk żywiołowych i oddziaływań zbrojnych;
- 6) zapewnienie należytego stanu gotowości w wypadku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz odpowiedniego systemu ostrzegania i interwencji.

Powyższe założenia i zadania przypisano organowi Unii Europejskiej, którym jest Wspólnotowe Biuro Pomocy Humanitarnej, ECHO (European Community Humanitarian Office). Zostało utworzone 1 marca 1992 roku, a zasady jego działania reguluje Rozporządzenie Rady (WE) 1257/96 z dnia 20 czerwca roku 1992 (OJ nr L180), dotyczące pomocy humanitarnej.

Jako unijny organ zajmujący się pomocą humanitarną, ECHO jest odpowiedzialne za: [3]

- pomoc humanitarną i żywnościową;
- mobilizację działań pomocowych i osób pracujących podczas akcji pomocy humanitarnych;
- zapobieganie katastrofom i utrzymanie stanu gotowości w przypadku ich wystąpienia;
- koordynowanie, informowanie, finansowanie pomocy humanitarnej i wszelkie prawne aspekty z tym związane.

Unijna pomoc humanitarna oraz przeznaczone na ten cel fundusze zostały podzielone i przypisane poszczególnym regionom i działaniom. Dokładnie, na przykładzie 2003 roku, obrazuje to tabela 1.

Tabela 1. Geograficzny rozkład pomocy finansowej w ramach ECHO, przyjęty na rok 2003.

Jednostka/region	Kwota w tys. euro	% (w zaokrągleniu)
Echo – 1: Afryka, Karaiby, Pacyfik	225 285	38%
Róg Afryki	50 700	
Wielkie Jeziora	88 000	
Afryka Zachodnia	33 185	
Karaiby, Pacyfik i Ocean Indyjski	1 400	
Afryka Południowa	52 000	
Echo – 2: Europa Środkowa i Wschodnia, WNP, Morze Śródziemne, Okupowane Terytoria Palestyny	94 003	16%
WNP (Czeczenia, Kaukaz, Tadżykistan, ...)	39 200	
Balkany Zachodnie	7 660	
Tereny Palestyny	38 000	
Kraje basenu Morza Śródziemnego	9 143	
Echo – 3: Azja, Irak, Ameryka Łacińska	224 199	37%
Azja	116 949	
Środkowy Wschód/Afryka Północna/Irak	97 139	
Ameryka Łacińska	10 111	
Dipecho – Gotowość na wypadek klęski żywiołowej	12 000	2%
Finansowanie tematyczne	23 196	4%
Pomoc techniczna (eksperti i konta zaliczkowe)	16 917	
Wydatki pomocnicze (audyt, ocena, itd.)	4 749	1%
OGÓŁEM na rok 2003	600 349	100%

Źródło: http://europa.eu.int/comm/echo/pdf_files/strategy/report/pl2003.pdf, 18.03.2006 r.

Z tabeli 1 wynika, że w roku 2003 roku największego wsparcia finansowego w ramach akcji pomocy humanitarnej udzielono regionom Afryki, Karaibów, Pacyfiku, Azji, Irakowi oraz Ameryce Łacińskiej. Budżet pierwszej grupy wyniósł 38% całości przygotowanego budżetu, natomiast grupy drugiej – 37%.

Razem z darami płynącymi z krajów członkowskich Unia Europejska jest największym darczyńcą pomocy humanitarnej na świecie. Niestety mimo dość wysokich nakładów finansowych i szczerych chęci nie zawsze są w stanie udzielić niezbędnej pomocy w pojedynkę. Warto również dodać, iż ECHO samo nie prowadzi akcji pomocy humanitarnej, lecz je realizuje za pośrednictwem organizacji, których działania finansuje. [5]

Z tego względu część swoich działań pomocowych ECHO łączy z partnerami, do których można zaliczyć między innymi agendy ONZ (np. UNICEF), Czerwony Krzyż, Czerwony Półksiężyc oraz organizacje pozarządowe (NGOs). Liczba tych ostatnich wynosi około dwustu. [Ibidem]

Biuro pomocy humanitarnej ECHO przyjęło model finansowania potrzeb humanitarnych zgodnie z własnym podejściem, opierający się na zasadzie udzielania pomocy ofiarom kryzysów humanitarnych stosownie do potrzeb.

W 2003 roku ECHO przeznaczyło 64% (347,6 mln euro) swojego budżetu na pomoc obszarom najbardziej potrzebującym. Dla porównania, w roku 2002 pomocowe wsparcie finansowe stanowiło 49% ogólnego budżetu. Tworząc roczną strategię na rok 2003 ECHO zwróciło uwagę na koncentrowanie się na zapomnianych kryzysach, które niestety w niewielkim stopniu interesują opinię publiczną i innych ofiarodawców. Owe zapomniane zapomniane kryzysy obejmują Saharę Zachodnią, Demokratyczną Republikę Kongo, Myanmar (Birmę), Angolę, Burundi, Północną Koreę, Filipiny, Północny Kaukaz (Czeczenię), Tajlandię, Ugandę i Jemen. [Ibidem]

3. Akcje pomocy humanitarnej w Kolumbii

Kolumbia – kraj dość odległy, lecz znany, wręcz słynący z kawy i kokainy. Niewiele natomiast słyszy się o trwającej tam od około czterdziestu lat wojnie domowej. Społeczność kolumbijska jest zmuszona żyć wśród stałej przemocy, wokół terroru i starć zbrojnych. Ostry konflikt, rozdzierający obywateli Kolumbii jest zakorzeniony w wielkich różnicach ekonomicznych dzielących jej mieszkańców. Ponad połowa z 40 milionów Kolumbijczyków żyje w biedzie, a jedna piąta nie ma pracy. 85% mieszkańców żyje na wsi, uprawiając zaledwie 15% ziemi. Natomiast 1% obszarów posiada prawie 50% gruntów - do tego - najbardziej urodzajnych. [6]

Ostatnie lata wojny domowej w Kolumbii przyniosły ogromne straty. Liczba uchodźców osiągnęła liczbę około miliona osób. Odnotowano około 5 000 zbiorowych zabójstw. Ponad 4 000 Kolumbijczyków uznano za zaginionych, a prawie 10 000 osób zostało wziętych jako zakładnicy. W wielu miastach podkładane były bomby. Przez dziesięć ostatnich lat, w wyniku ich eksplozji, zginęło około 2 000 osób, w tym 300 to dzieci. [Ibidem]

Obok przerażających danych liczbowych pojawiają się kolejne mroźące krew w żyłach fakty. Wysoki Komisarz ONZ ds. Uchodźców doniósł, iż w Kolumbii w walkach partyzanckich biorą udział mali chłopcy, rekrutowani spośród uchodźców. W tropikalnej puszczy, na terenie kolumbijskiej prowincji Urabá, od dłuższego czasu toczą się walki lewicowych grup, zwanych guerillas oraz prawicowych bojówek. Uczestniczą w nich nielegalnie utworzone oddziały paramilitarne, w których skład wchodzi także dzieci z przygranicznych terenów.

Oddziaływania zbrojne powodują migrację ludności kolumbijskiej. Większość z uchodźców osiedla się na terenach w pobliżu granic Kolumbii z Ekwadorem i Panamą. To właśnie dzieci tych uchodźców są rekrutowane do wojska. W związku z tym istnieje obawa, że wraz z zaostrzeniem konfliktu, którego końca jak na razie nie widać, wzrośnie również liczba dzieci, uczestniczących w walkach. Warto zaznaczyć, że jest to sprzeczne z prawem międzynarodowym oraz prawami dziecka. [7]

Zmuszeni do przesiedlenia Kolumbijczycy oprócz obawy przed zwerbowaniem do oddziałów zbrojnych, jak wspomniano również dzieci, bardzo często osiadają w miejscach niebezpiecznych, gdzie brakuje dostępu do podstawowych wymogów higienicznych, takich jak czysta woda i odpowiednie warunki sanitarne. Niedobór żywności, niemożność korzystania z edukacji, świadczeń zdrowotnych i socjalnych to krótki opis horroru, który w rzeczywistości każdego dnia przeżywa społeczność kolumbijska.

Zgodnie z przedstawioną misją unijnych działań ukierunkowanych na pomoc humanitarną i odpowiednio do założeń ECHO, Unia Europejska poczyni kroki akcji pomocy humanitarnej między innymi w Kolumbii.

Od 1994 roku Wspólnotowe Biuro Pomocy Humanitarnej przeznaczyło i ofiarowało około 100 mln euro na pomoc humanitarną w Kolumbii. W swych działaniach dąży tam przede wszystkim do lokalnych inicjatyw w celach pokojowych czy też do reformy administracyjnej i sądowniczej. Kolumbia korzysta także z działań ECHO ukierunkowanych na zapewnienie stanu gotowości na wypadek wystąpienia klęski żywiołowej – wspomniane w Tabeli 1 DIPECHO. [4]

W marcu 2005 roku Komisja Europejska zatwierdziła wysokość 12 mln euro [ibidem], przeznaczonych na akcje Wspólnotowego Biura Pomocy Humanitarnej, zaadresowanej do ofiar konfliktów w Kolumbii. Owe wsparcie finansowe miało stanowić ochronę, pomoc i ułatwienie tzw. „startu w nowym życiu” osobom, którym ten konflikt dokuczył i zaszkodził najmocniej. Część tej kwoty uwzględniono na poczynania związane z konsekwencjami migracji ludności kolumbijskiej. Dokładnie pieniądze miałyby trafić do nękanie od kilku dekad Kolumbii oraz Ekwadoru i Wenezueli, dokąd przybywają kolumbijscy przesiedleńcy. ECHO przeznaczyło tej grupie ludności część kwoty z 12 mln euro, przypisując temu trzymiesięczny okres czasu, w którym migrująca ludność miałaby rozpocząć swoje nowe życie na wybranych terenach.

Biorąc pod uwagę wysokość pomocy finansowej ECHO, udzielonej Kolumbii w przeciągu trzech lat, wygląda to następująco: [ibidem]

-rok 2003 – 8,2 mln euro,

-rok 2004 – 8,5 mln euro,

-rok 2005 – 12 mln euro.

Znaczna część tej pomocy została przypisana Międzynarodowemu Czerwonemu Krzyżowi, jak wcześniej wspomniano, będącemu jednym z wielu partnerów Wspólnotowego Biura Pomocy Humanitarnej.

Osoby działające podczas akcji pomocy humanitarnej unijnego organu pomocy humanitarnej oraz jego partnerów przemieszczają się z wioski do wioski, pomagając zwłaszcza mieszkańcom osad położonych wysoko w górach. Bezpłatnie przeprowadzane są tam badania, szczepienia oraz szkolenia dotyczące zasad higieny. Wymagający pacjenci objęci są także opieką lekarską lekarzy specjalistów, dentyistów i psychologów. Ci ostatni pomagają zarówno dorosłym, jak i dzieciom, żyjącym w ciągłym terrorze, strachu i depresji. Stany lękowe pacjentów wynikają właśnie z przemocy, której ciągle doświadczają oraz z warunków wydających się przez wielu ludzi za niemożliwe do życia.

4. Podsumowanie

Obecna sytuacja w Iraku, Afganistanie, w regionach Afryki, zajścia na terenach palestyńskich, huragan Katrina czy też omawiany kryzys w Kolumbii to jedne z wielu zająć, które powodują klęski żywiołowe oraz ludzkie cierpienia i krzywdy.

Na przekór temu postanowiła wyjść Unia Europejska chcąc realizować politykę pomocy humanitarnej. W tym celu powołała organ – Wspólnotowe Biuro Pomocy Humanitarnej, ECHO.

Miliony euro przeznaczone na realizację założeń ECHO oraz zapał i wytrwałość osób, które pod kierunkiem tego biura chcą nieść pomoc i wspierać potrzebujących, mogłyby wydawać się czymś wielkim. Niestety każdego dnia, każdej godziny, minuty i sekundy gdzieś na świecie ktoś doświadcza nowego nieszczęścia i cierpienia.

Należy mieć nadzieję, że zawsze znajdują się ludzie i grupy, takie jak ECHO i jego partnerzy oraz środki, za pomocą których będzie można zapobiec, choć w najmniejszym stopniu, oddziaływaniom zbrojnym i klęskom żywiołowym oraz ulżyć cierpieniom ich ofiar. Trzeba wierzyć, że dążenia, wysiłki i nakłady finansowe się opłacą i że w końcu w obranej jako przykład Kolumbii zamilkną konflikty zbrojne. Należy mieć nadzieję, że dzieci zamiast walczyć na polach walki, będą bawić się ze swoimi rówieśnikami i zdobywać wiedzę oraz że zanikną choroby, głód, brud i ubóstwo, w jakich przyszło żyć kolumbijskim przesiedleńcom. Powinno się wierzyć i do tego dążyć, że kiedyś zapanuje dobro, pokój i szczęście na całym świecie.

Literatura

- 1) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z 20 czerwca 1996 roku (Dziennik Urzędowy L163) dotyczące pomocy humanitarnej.
- 2) Sprawozdanie Komisji, Biuro Pomocy Humanitarnej (ECHO) – Sprawozdanie roczne 2003.
- 3) http://europa.eu.int/comm/echo/pdf_files/strategy/report/pl2003.pdf.
- 4) <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=P/91/69&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>, 18.03.2006r.
- 5) http://europa.eu.int/comm/echo/field/colombia/echo_en.htm, 17.03.2006r.
- 6) <http://www.pomagamy.pl/numery/13/echo.html>, 18.03.2006 r., M. Wojtalik, *Unia Europejska pomaga! A my?*
- 7) http://www.pomagamy.pl/niusy/wojna_kolumbia_msf.htm, 08.05.2007r., jm *Wojna domowa w Kolumbii*.
- 8) http://www.pomagamy.pl/niusy/kolumbijscy_uchodzcy-dzieci.htm, 08.05.2007r., at *Mali uchodźcy na wojnie*.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ И ИНТЕГРАЦИОННЫХ ФАКТОРОВ НА ТРАНСФОРМАЦИЮ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ И НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ БЕЛОРУСОВ

Л.Г.Титаренко

Белорусский государственный университет, г. Минск, Беларусь

Рассматривая процесс постсоветского изменения идентичности граждан Беларуси, мы исходим из признания его непрерывности, постоянной динамичности, накопления новых черт эволюционным путем. Дело в том, что смена типов социокультурной идентичности никогда не происходит в точном соответствии с политическими изменениями: последние могут иметь точные даты, тогда как первые – нет. Идентичность не обретается раз и навсегда ни человеком, ни обществом; «будучи живой, идентичность всегда есть проект, а не завершённый результат, что указывает на ее неизбежно временный характер...» [1]. Поэтому, анализируя совокупность факторов, под влиянием которых осуществляется изменение современной белорусской идентичности, мы всегда должны указывать на тот временной отрезок, о котором идет речь. В данном контексте фокус нашего исследовательского внимания направлен на эпоху постсоветского развития Беларуси, поэтому от факторов, выходящих за указанные рамки, мы абстрагируемся, хотя и допускаем, что они тоже могут оказывать воздействие на трансформацию базовых ценностей и идентичности.

В целом, можно условно разделить факторы, оказывающие влияние на процесс трансформации социокультурных ценностей и национальной идентичности на пространстве Беларуси, на два класса – внешние и внутренние. К внешним факторам, прежде всего, относятся глобализационные процессы, которые неизбежно воздейст-